

Languages on this page:

ISSN 1652-7224 ::: Publicerad den 7 mars 2012

Utskriftsvänlig pdf-fil

[Läs mer om fotboll på idrottsforum.org](#)[Läs mer idrottshistoria på idrottsforum.org](#)[Läs mer om svensk idrott, idrottspolitik och idrottsforskning på idrottsforum.org](#)

Av alla idrotter världen runt är det fotboll som fascinerar mest, och detta gäller oavsett om man själv spelar, eller om man aktivt eller passivt tittar på när andra spelar, eller om man har ett akademiskt forskningsintresse för idrott. Fotboll lämpar sig för alla slags studier – historiska, etnologiska, sociologiska, juridiska, filosofiska, genusvetenskapliga, med flera, med flera, och det blir alltid (eller oftast) relevant, just på grund av att fotbollen handlar om så många människor. Av samma skäl finns det olika nivåer på såväl studierna som på avrapporteringen av dem. Fotbollshistorisk forskning är att bra exempel, där man kan hitta tunga akademiska forskningsinsatser som Torbjörn Anderssons *Kung Fotboll* och *”Spela fotboll bondjävlar!”* eller Lennart K. Perssons *Den hårda kampen*. I andra änden av spektrumet finns Idrottsförlagets utgivningar, med en mindre akademiskt intresserad målgrupp i sikte, och därför mera populärhistoriska titlar. Forumet har tidigare bland annat [recenserat en bok om Elfsborg](#), och nu föreligger David Olsens recension av Idrottsförlagets *100 år med allsvensk fotboll*, som skrivits av Martin Alsjö. Som vanligt är det stort, inbundet och rikt illustrerat, och vår recensent – som för övrigt är en av författarna till *Fodbold, fair play og forretning: Dansk klubfodbolds historie*, är berömmade när det gäller bokens utförande. Desto mer kritisk är han till innehållet, som lämnar en hel del övrigt att önska – till exempel saknas referenser, över huvud taget.

Allsvenskan – 100 år, eller bara 86?

David Holt Olsen

Danmarks Industrimuseum

*Martin Alsjö***100 år med allsvensk fotboll**

526 sidor, inb., ill.

Västerås: Idrottsförlaget 2011

ISBN 978-91-977326-7-3

Noget af det mest lærerige ved at beskæftige sig med andre landes historie er at falde over de små forskelle, der hjælper med at belyse de hjemlige særegenheder. Således også inden for fodboldhistorien. Hvor svensk fodbolds historie generelt virker til at være præget af konsensus, så er dansk fodbolds historie præget af markante brud. I Danmark tydeligst med overgangen til betalt fodbold i 1978, hvilket skete efter ti års voldsomme skændier mellem tilhængere og modstandere af betalt fodbold. Skiftet kunne først gennemføres under indtryk af truslen fra Helge Sander og Harald Nielsens piratliga uden for Dansk Boldspil-Union, hvor der blev sat hårdt mod hårdt. Konfrontation. I Sverige tillod man også betalt fodbold, i 1967, dog uden samme drama som i Danmark, hvilket også afspejles i historieskrivningen. Som Martin Alsjö tørt og nøgternt konstaterer om den svenske overgang til betalt fodbold i 1967: ”Denna fas i den fotbollshistoriska utvecklingen började när RF år 1967 beslutat sig för att tillåta professionell idrott i Sverige. Östers IF blev första förening att redan året därpå skriva regelrätta yrkeskontrakt med sina viktigaste spelare och vann som

debutanter sensationelt Allsvenskan 1968.” (s. 42) Ingen dramatik, bare business as usual. I foregående kapitel har Alsjö gennemgået mellemkrigstidens strid om amatørismen og besindelsen på den særlige ”rationelle amatørisme” med bedre forhold for spillere i form af erstatning for tabt arbejdsfortjeneste mv., som Torbjörn Andersson har navngivet den. Men baggrunden for den stilfærdige overgang til egentlig betalt fodbold i 1967 gennemgås ikke, men konstateres blot. Formodentlig fordi den ligger i forlængelse af det mere pragmatiske svenske amatørsystem i forhold til det danske. Kontinuitet og ”fodboldfamilien”.

Det var en lille ekskurs som start på anmeldelsen. Lad det være sagt med det samme: Dette er rent æstetisk en utrolig flot bog. Billedsiden er god, og der er en fin vægtning mellem fotografier og tekst. Enkelte steder er helsider reserveret som reklamesider for fodboldrejser, sportsbarer, bookmakers og meget andet. Det minder undertegnede om TV3-transmissioner fra Champions League med indlagte reklamepauser for øl, biler og spil målrettet fodboldsegmentet. Har det været nødvendigt for at få den fine billedside finansieret, så lever jeg dog fint med det. Ligesom man lever med reklamepauserne på TV3. Indholdet har jeg lidt flere reservationer overfor.

Bogen er opbygget i tre dele. En historisk del, der i fem kapitler gennemgår Allsvenskans historie fra etableringsfasen og frem til i dag. I bogens anden del gennemgås de 65 klubber, der har spillet i Allsvenskan, mens den har eksisteret. Bogens tredje del består af en meget udførlig statistik over samtlige spillere i Allsvenskan samt samtlige spillede kampe og slutstillinger.

Hvis vi starter med den historiske del, så undrer man sig som udenforstående over, at en 100 års jubilæumsbog om Allsvenskan udkommer i 2010. Er Allsvenskan ikke fra 1924? Forvirringen opstår, fordi Alsjö tæller Svenska Serien, som var forgængeren for Allsvenskan, med. Det kunne man som læser nok acceptere, hvis der blev argumenteret for denne tese, men det fremlægges mere eller mindre som et faktum i en lidt rodet gennemgang af ligakonstruktioner (s. 20). Det fører direkte videre til det næste problem, hvis bogen skal bedømmes ud fra akademiske standarder: Den er klinisk renset for kildehenvisninger. Der er enkelte henvisninger i selve teksten til Torbjörn Anderssons *Kung Fotboll* og Karin Wikbergs arbejde. Men ellers er det svært at vide, hvor Alsjö får sin viden fra og gå ham efter i sømmene. En enkelt forklarende fodnote med nuanceringer eller forbehold i forhold til jubilæumsår, kunne have gjort en stor forskel.

Ellers flyder kapitlerne meget pænt derudaf. Vi kommer omkring handelsborgerskabets indflydelse på den tidlige svenske fodbold (s. 18), de særegne svenske klubdannelser (set fra danske standarder) med bruksklubber over udmærkede afsnit om udviklingen på tilskuerpladserne (de afsnit må bygge på Torbjörn Anderssons og Aage Radmanns *Från gentleman til huligan*, men det nævnes ikke), radio og TVs betydning til den gradvise professionalisering af svensk fodbold fra 1967 og frem. Her opnåede svensk fodbold succes med satsning på udviklingsarbejde og inspiration fra engelske trænere som Bob Houghton og Roy Hodgson. Bl.a. med IFK Göteborgs UEFA Cup sejre i 1982 og 1987 med Sven-Göran Eriksson i spidsen (som eksponent for den såkaldt ”Svensk model” – en kombination af det engelske inspirerede defensivt orienterede spil med zoneforsvar og den mere offensivt betonedede svenske tradition (s. 44)), hvor vi danskere bare kunne se misundeligt til.

Succesen varede indtil 1990erne, hvor Bosmandommen og den meget voldsomme markedsførelse af fodbolden gjorde det sværere for de svenske klubber at konkurrere internationalt. Her kunne det have pyntet med et internationalt udblik til at sætte den svenske udvikling i perspektiv. Når fodboldforeningerne danner professionelle overbygninger, er det en international diskussion, hvor meget magt de skal have. I Danmark er der store forskelle mellem f.eks. Brøndby og FC København. I Brøndby har amatørafdelingen stadig flertallet af bestemmende aktier. I FC København reducerede man allerede i 1995 moderklubbernes, Københavns Boldklub og B1903s, bestemmende aktier, så den professionelle overbygning kunne agere uden at tage hensyn til moderklubberne. For således at styrke forretningsdelen i den professionelle overbygning. I Tyskland skal over halvdelen af klubben tilhøre den foreningsdrevne moderklub. Tanken er, at man skal sikre, at klubben er lokalt forankret, og at klubberne ikke primært er sat i verden for at tjene penge, men for at skabe adspredelse og glæde for deres medlemmer. Det er således en reminiscens af amatørideologien. I Tyskland har man desuden begrebet ”den engelske syge” i en blanding af afsky og misundelse for det engelske system, hvor der er frit slag for rigmænd. Misundelse pga. de sportslige resultater, afsky pga. dyrkelsen af forretningen.

Dette internationale udblik kunne have givet afsnittet om svensk fodbolds problemer i 1990erne lidt tiltrængt perspektiv. Her er det netop pga. den svenske skepsis overfor at rendyrke forretningsdelen, at man bliver overhalet internationalt. Bl.a. af Danmark, hvor den, som indledningsvist skitseret, mere konfliktyldte udvikling omkring indførelsen af betalt fodbold i 1978 nok har skabt bedre grobund for en mere rendyrket professionalisme, hvor eliteklubberne har kunnet fjerne sig mere radikalt fra forenings- og amatørtraditionen.

I bogens anden del gennemgår Alsjö de 65 klubbers historie. Ikke med fokus på klubbernes historie som sådan, men med en kort beskrivelse af, hvad der gør den enkelte klub unik. Nok et klogt valg af forfatteren, da der ellers ganske sikkert ville blive tale om en del gentagelser af sammenfaldende historiske udviklinger. Hver klubs historie er

” Der er enkelte henvisninger i selve teksten til Torbjörn Anderssons *Kung Fotboll* og Karin Wikbergs arbejde. Men ellers er det svært at vide, hvor Alsjö får sin viden fra og gå ham efter i sømmene.

suppleret med faktuelle oplysninger som rekorder, placering i ligaen og meriter. Desuden er der ved nogle klubber interviews med pensionerede fodboldspillere. Sidstnævnte fungerer ret godt, da vi her kommer lidt bag om selvforståelsen i klubberne. Afsnittet er godt tænkt, men det samlede indtryk bliver lidt fragmentarisk pga. de meget korte beskrivelser af hver klub og de meget korte interviews. Her kunne forfatteren med fordel have ladet det fylde lidt mere, så vi kunne komme mere i dybden. Men det vil ligesom den meget fyldige tredje del af bogen, det statistiske materiale, fungere glimrende som opslagsværk.

Alt i alt er bogen svær at bedømme ud fra akademiske standarder pga. de manglende kildehenvisninger. Men det er vel heller ikke professionelle forskere, der er bogens målgruppe. Snarere den meget interesserede fodboldsupporter. Her vil bogens æstetiske kvaliteter forhåbentlig sikre den bred interesse. Hvis man vil i dybden med svensk fodboldhistorie, er man dog stadig bedre tjent med Torbjörn Andersson, Tomas Peterson og Bill Sunds arbejde.

© **David Holt Olsen 2012**

-
- **Köp 100 år med allsvensk fotboll från [Adlibris.se](https://adlibris.se)**
  - **Kjøp 100 år med allsvensk fotboll fra [Adlibris.no](https://adlibris.no)**
  - **Køb 100 år med allsvensk fotboll fra [Adlibris.dk](https://adlibris.dk)**
  - **Buy 100 år med allsvensk fotboll from [Amazon.co.uk](https://amazon.co.uk)**
  - **Buy 100 år med allsvensk fotboll from [Amazon.com](https://amazon.com)**